

Lahden kaupunki, Rakennus- ja ympäristölupalautakunta, 05.04.2022

§ 17

Lahti Aqua Oy valvontatutkimusohjelma 2022-2026

1554/11.02.01.00/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

ympäristöterveystarkastaja Marjo Pärnänen 044 4164849

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Lahden rakennus- ja ympäristölupalautakunta toteaa, Lahti Aqua Oy:n valvontatutkimusohjelma 2022-2026 täyttää Sosiaali- ja terveysministeriön asetus; talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista 1352/2015 mukaiset vaatimukset.

Perusteluosa

Talousvesiasetus 8§: Vedenjakelualueelle, jolle talousvettä toimittava laitos toimittaa vettä, on laadittava valvontatutkimusohjelma talousvettä toimittavan laitoksen, sille vettä toimittavan laitoksen ja kunnan terveydensuojeluviranomaisen yhteistyönä.

Terveydensuojeluviranomainen on vastuussa siitä, että vähintään 10 m³ vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin talousvettä toimittavien laitosten säännöllistä valvontaa varten laaditaan vedenjakelualuekohtaiset valvontatutkimusohjelmat.

Edellinen valvontatutkimusohjelma Lahti Aqua Oy:lle on laadittu vuonna 2017, ollut voimassa 2017 - 2021. Suunnitelman oli laatinut Lahti Aqua Oy yhteistyössä terveydensuojeluviranomaisen kanssa ja se oli hyväksytty Lahden rakennus- ja ympäristölupalautakunnassa 5.9.2017.

Valvontatutkimusohjelma on pidettävä ajan tasalla ja sen tarkistusväli on enintään viisi vuotta.

Tämä valvontatutkimusohjelma koskee Lahden kaupungin vedenjakelualueetta, jossa Lahti Aqua jakaa talousvettä 17 700 liittyjälle (n. 117 000 henkilölle) noin 22 000 m³ vuorokaudessa.

Päivitettyyn valvontatutkimusohjelmaan on sisällytetty talousvesiasetuksen 8 §:ssä säädetyt asiat ja talousvettä toimittavan laitoksen hakemuksessa esitettävät tiedot (3 a §). Säännöllisen viranomaisvalvonnan tutkimukset ja tutkimistiheys riippuvat paitsi vedenjakelualueelle toimitetun veden määrästä, myös raakaveden laadusta, vedenkäsittelytavasta, jakeluverkon ominaisuuksista, koko vedentuotantoketjun riskinarvioinnista ja talousvettä toimittavan laitoksen omavalvonnasta.

Valvontatutkimusohjelma on laadittu vuosille 2022–2026 ja se otetaan käyttöön, kun se on lausuntojen ym. perusteella muokattu lopulliseen muotoonsa, ja terveydensuojeluviranomainen toteaa ohjelman täyttävän STM asetuksen 1352/2015 ja muutoksen 683/2017 vaatimukset.

Valvontatutkimusohjelman laatiminen on tehty yhteistyössä Lahden ympäristöterveyden, Lahden ympäristöpalvelujen sekä Hollola-Lahden vesilaitoskuntayhtymän (tukkuvesilaitos) kanssa.

Valvontatutkimusohjelman päivityksessä on hyödynnetty Valviran laatimaa valvontatutkimusohjelmamallia 2021.

Lahden ympäristöterveys lähettää valvontatutkimusohjelman tiedoksi hyväksymisen jälkeen Etelä-Suomen aluehallintovirastolle, Hämeen ELY-keskukselle ja Lahden ympäristöpalveluille.

Lahti Aqua Oy:n toimittama talousvesi on aikaisempina vuosina täyttänyt laatuvaatimukset ja -suositukset poikkeuksetta eikä mitään ongelmia veden laadussa ole esiintynyt. Veden laadun käyttötarkkailussa, viranomaisvalvonnassa ja vedenkäsittelyssä kiinnitetään erityistä huomiota lähtevän veden sekä verkostoveden mikrobiologiseen laatuun.

Lahti Aqua ehdottaa valvontatutkimusohjelmassa 2022 -2026 jaksottaisen tarkkailun muuttujien tutkimustiheyden vähentämistä viranomaisvalvonnasta Clostridium perfringensin, radonin ja viitteellisen annoksen osalta.

Perustelut: Clostridium perfringens määritykset on tehty kolmen vuoden ajan (2019-2021) Lahden vedenjakelualueelta 24 kertaa vuodessa eri vuodenaikoina. Clostridium perfringensia ei ole havaittu näytteenottoissa. Koska vain Jalkarannan ja Launeen vedenottamoiden pohjavedessä on pintavesivaikutus, esitetään Clostridium perfringens tutkittavaksi Jalkarannan ja Launeen vedenottamoiden lähtevästä vedestä molemmista 4 kertaa vuodessa.

Radonin osalta tulosta verrataan suurimpaan hyväksytyyn pitoisuuteen eli 300 Bq/l, joten näytteenottotiheyden vähentämiseksi pitoisuuden tulee olla alle 120 Bq/l. Viitteellisen annoksen taso arvioidaan näytteen alfa-aktiivisuuden kokonaispitoisuuden ja yksittäisten radionuklidien aktiivisuuspitoisuuksien perusteella. Jos alfa-aktiivisuuden kokonaispitoisuus on pienempi kuin 0,1 bq/l, eikä radonin pitoisuus ylitä 300 Bq/l, voidaan olettaa, että viitteellinen annos ei ylitä tasoa 0,1 mSv/v.

Tutkimustulosten perusteella esitetään, että kaikilta muilta vedenottamoilta paitsi Renkomäestä, Kärpänestä ja Launeelta voidaan vähentää radonin ja viitteellisen annoksen tutkimustiheyttä. Renkomäen, Launeen ja Kärpäsen vedenottamoilta tutkitaan radon ja viitteellinen annos kerran vuodessa. Muilta vedenottamoilta tutkitaan kolmen vuoden välein, seuraavan kerran vuonna 2024. Radon ja viitteellinen annos tutkitaan vedenottamoiden lähtevästä vedestä.

Villähteen vedenottamolta radon ja viitteellinen annos tutkitaan laitoksen käyttöönoton jälkeen vuosittain 1 krt/vuodessa, kunnes voidaan päättää tutkimustiheyden harventamisesta.

Muuttujan poistaminen radioaktiivisuustutkimuksissa: Tritiumia ei tutkita. Talousvesiasetuksen 683/2017 liitteen II perusteella Tritiumia ei tarvitse mitata, jos vesialueella ei ole ihmisen toiminnan aiheuttamaa tritiumin lähdettä ja Säteilyturvakeskuksen selvitysten perusteella voidaan osoittaa, että enimmäisarvo ei ylity. Säteilyturvakeskus valvoo tritiumin aktiivisuuspitoisuuksia talousvedessä valtakunnallisessa ympäristön säteilyvalvontaohjelmassa.

Tutkimustiheyden vähentäminen sekä muun kuin mikrobiologisen muuttujan poistaminen viranomaisvalvonnasta riskiarvioinnin perusteella täyttää lainsäädännön vaatimukset.

Talousveden laadun valvonnassa pääpaino on laitoksen omavalvonnassa, joka täydentää viranomaisvalvontaa. Pohjaveden- ja kaivovedentarkkailulla selvitetään ennakoivasti vedenottamoille tulevan veden ja raakaveden laatua.

Talousveden valvontatutkimusohjelman laatimisen lisäksi Lahti Aqua Oy:n vedenjakelualue kuuluu Lahden ympäristöterveyden valvontaan.

Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehdään terveydensuojelulain 6 §:n mukaisen kunnan valvontasuunnitelman mukaisesti. Vesilaitos kuuluu korkeimpaan riskiluokkaan, jolloin tarkastustiheys on kaksi tarkastusta vuodessa.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lahti Aqua Oy, Venla Avelin, venla.avelin@lahtiaqua.fi

Lahti Aqua Oy, Hannu Mustonen, hannu.mustonen@lahtiaqua.fi